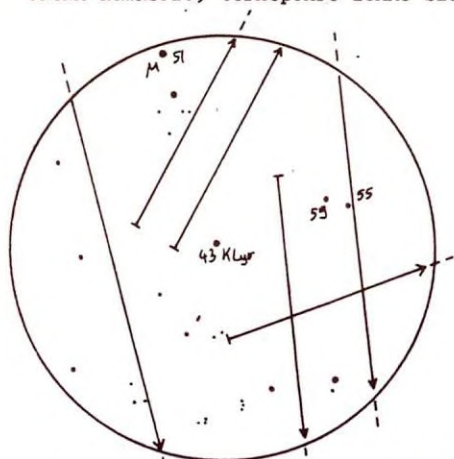

Perseidák '88 II.

Teleszkopikus megfigyelések

A Perseidák idei jelentkezése több szempontból elmaradt a várakozásoktól. Alig akadt fényes tűzgömb, a rajtagok átlagfényessége kicsi volt — ennek ellenére a nagy mennyiségű adatból érdekes eredmények születtek. A jól megszervezett vizuális és fotografikus munka mellett néhányan teleszkopikus megfigyelésekkel is foglalkoztak, sajnos főleg a maximum előtt, csupán néhány éjszakán. Az észlelések 7x50-es binokulárokkal történtek, a munkában hárman vettek részt (Kondorosi Gábor, Hevesi Zoltán és e sorok írója), ez volt az eddigi legszervezettebb teleszkopikus rajvizsgálat.

A munka során megfigyelt meteorok száma jól egyezett a korábban bemutatott vizuális ZHR-görbe (1. Meteor '88/12. szám) menetével. Itt is megfigyelhető egy "előmaximum" augusztus 8. környékén. A rajtagok aránya azonban várakozáson aluli, csupán az összmennyiség 50%-a bizonyult Perseidának. Ez részben magyarázható a statisztikailag kevés észleléssel, ill. azzal, hogy ebben az időben sok más áramlat is aktív. Az értékelést azonban észlelési hibák is nehezítik. A jövőben vigyáznunk kell, hogy a megfigyelőterületek ne legyenek túl messze a feltételezett radiánstól. Ez nyilvánvalóan csökkenti a pontosságot, ha valaki végiggondolja a teleszkopikus munka elveit, maga is rájöhethet, hogy e módszer éppen erre a legérzékenyebb. Az ilyen problémák elkerülésére pontosabb (nem az Atlas Coeli-ből vagy fotóról kutyafutóban átmásolt) térképekre lenne szükség.

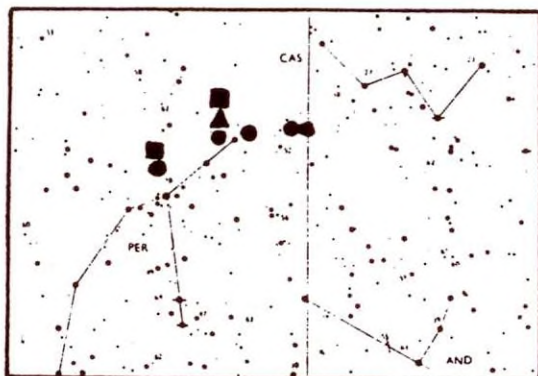
1. ábra. Egy, a Lyrában végzett teleszkopikus megfigyelés eredménye 1988. augusztus 6/7-én 20:11–23:16 UT között (Fodor F.)

A lejegyzett rajtagok fényessége elég széles skálán mozog, akad közöttük 0 és -1^m -s vizuális szimultán is. A fényességeloszlás maximuma $5-6^m$ között van, amely megfelel a műszerek érzékenységetől várható értéknek.

A Perseidák radiánspontjai

A megfigyelésekből a teljes teleszkopikus, valamint a vizuális anyag egy része, ill. a meteorfotók vezetett hányada (Csiszár Tiborék) került feldolgozásra egy C-64 számítógép segítségével. A vizuális csoport kelet felé néző észlelői beszámoltak a radiáns kettős-hármas voltáról, "ég alatti" tapasztalataik nyomán. A teleszkopikus rajtagok összemetszése is határozottan két radiánst mutat. Az egyik az alfa Per közelében található, míg a másik nem messze fekszik az ikerhalmaztól. A kérdéses területek átmérője $4-5^{\circ}$, amely az elfogadható hibahatáron belül van. A 2. ábrán összegeztünk a különbözőféle megfigyelési módszerek eredményeképp kapott adatokat. A két teleszkopikus radiáns pont közül az ikerhalmaz melletti feltétlenül aktívabb, mintegy duplaannyi meteor származik innen, mint a másiktól.

A vizuális anyag maximum éjszakáján feljegyzett Perseidái egy részének elemzése még érdekesebb eredményeket hozott. Ezek alapján a nyugati terület az aktívabb, azonban ez a radiáns további két komponensre bomlik. Aktivitásuk aránya 3:1-hez. A kevés teleszkopikus észlelésből ez nem vizsgálható. A már emlegetett vezetett felvételek alapján készített fotomontázs (4. ábra) tovább erősíti az elemzést, a maga hat meteorjával csodálatosan mutatja a keresett radiánsokat. Az aktivitási különbség itt elég sarkítottan jelentkezik — majd minden rajtag a "jobboldali" terület felől jön.

2. ábra. A három radiáns pont összesített helyzete:

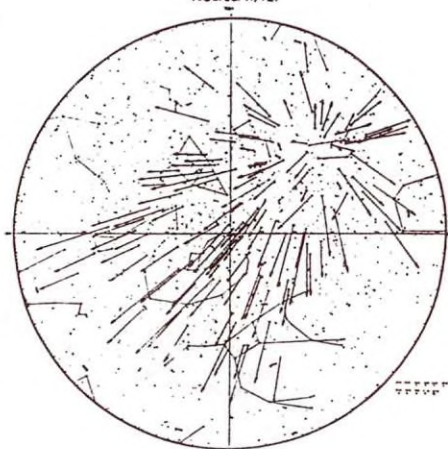
RA: 54,5	D: +50,6
45	+54,3
40,3	+55,4

- teleszkopikus radiáns
1988.08.11/12-én
- vizuális radiáns
- ▲ fotografikus radiáns

Az összesítés végére kívánczok némi összehasonlítás más országok megfigyelőinek eredményeivel. A Werkgroepnieuws c. nemzetközi meteoros folyóiratban megjelent cikkek teljes mértékben alátámasztják tapasztalatainkat. Eltérés abban van, hogy ott az alfa Per melletti területet jelölik meg főradiánsként. Megemlítenek továbbá egy mellékradiánst, amelyet teleszkopikusan találtak a Cassiopeia határán. Ezt sem megerősíteni, sem cáfolni nem tudjuk. Az általuk megadott főradiáns helyzete viszont a hibahatáron belül egyezik a mi adatainkkal a napi vándorlás figyelembe vételével.

FODOR FERENC

1988.08. 11/12.

3. ábra. Az északi égbolton feljegyzett Perseidák egy részének pályája a maximum éjszakáján (Gyarmati László). Szemmel is jól látható a radiáns összetettsége

4. ábra. Csizsár Tibor és Tiborné 1988. aug. 11/12-én 22:52-00:40 UT között készített vezetett felvételeinek montázsa (grafikus másolat). A kép jobboldalán a Cas csillagai. A 6 meteor fényessége 0, -2^m közötti. A képek 2,8/35 mm-es 60° látószögű optikával készültek. Fortepan 400 film, FMH-4175 érzékenyítő hívó

(METEOR)MEGFIGYELŐK TALÁLKOZÓJA MOGYORÓSBÁNYÁN

Rendezvényünk "formailag" egy MMTÉH-találkozó, de amint a zárójel is utal rá, szeretettel látunk minden, más területek iránt érdeklődő, a tavaszi táborozást kedvelő amatőrtársunkat. Mogyorósbányát sokat emlegettük az elmúlt években, s most a szervezők meghívtak bennünket, rendezzük itt soronkövetkező összejevetelünket. A meghívást tolmácsoljuk a Meteor valamennyi olvasójának.

A falu Komárom megyében, Dorogtól mintegy 10 km-re nyugatra található dombok közé ágyazva — Tát felől közelíthető meg. A közvetlen autóbusszjárat Esztergom—Dorog—Tokod—Tát—Mogyorósbánya útvonalon közlekedik, dorogi indulási időpontjai a következők:

6:35 x10:20 12:05 14:55 16:30 20:20 22:40

Budapestről az Árpád-híd autóbusszállomásról félóránként (minden óra 20. és 50. percben) indul busz Bp—Dorog—Esztergom útvonalon, a dorogi tanács-házánál lehet átszállni. Tatabánya, Komárom irányából Táton javasoljuk az átszállást. Innen gyalog is könnyen megközelíthető a falu (5 km). A végállomáson várjuk a busszal érkezőket, de a találkozó színhelye, a mogyorósbányai művelődési ház innen csupán 300 m-re található.

Összejevetelünk a május 1-jéhez kapcsolódó háromnapos hétvége szombatján, április 29-én kerül megrendezésre. A kezdési időpont délelőtt 11 óra. Az akció egybeesik a Komárom megyeiek tavaszi észlelőhétvégéjével, így javasoljuk, aki teheti, maradjon egy vagy több éjszakára. A kőhegyi táborhelyen tervezzük a találkozó második részét. Az esetlegesen később érkezők a helyszínt a faluból induló kék turistajelzés mentén mintegy 20 perces sétával érhetik el — a kihelyezett táblák útbaigazítanak. A táborozók meleg ruhát, hálósákokat és evészközöket hozzanak magukkal.

A találkozón történő részvétel térítésmentes, e meghívó helyettesíti a korábban megszokott személyes invitálásokat. Szeretettel várunk mindenkit!

FARKAS FERENC—TEPLICZKY ISTVÁN